

Inteligentne strategie transformacji regionów węglowych

Projekt Nr: 836819

Przewodnik dotyczący dostępnych funduszy europejskich i programów obejmujących niskoemisyjne projekty energetyczne w regionie o wysokiej intensywności wydobywania węgla

UNIVERSITY OF AGRICULTURE
IN KRAKOW

Główny autor: Greg Arrowsmith, EUREC (European-level funding)

Współautorzy: Justyna Likus-Cieślik, UAK (Polska)
Marcin Pietrzykowski, UAK (Polska)
Marcin Chodak, UAK (Polska)
Bartłomiej Woś, UAK (Polska)
Marek Pająk, UAK (Polska)

Redaktor: Greg Arrowsmith, EUREC

Kontakt: Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie
Marcin Pietrzykowski
m.pietrzykowski@ur.krakow.pl

al. Mickiewicza 21
31-120 Kraków
www.urk.edu.pl

Projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu badań i innowacji Horyzont 2020 w ramach umowy grantu nr 836819. Wyłącznie odpowiedzialność za treść tej broszury ponoszą autorzy. Informacje zawarte w broszurze nie muszą odzwierciedlać opinii Unii Europejskiej. INEA i Komisja Europejska nie są odpowiedzialne za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji zawartych w broszurze.

TRACER: www.tracer-h2020.eu

Regiony węglowe w Polsce - przewodnik podsumowujący dostępne źródła finansowania publicznego na projekty związane z pozyskaniem energii z źródeł innych niż węglowe

1	Finansowanie krajowe, w tym fundusze UE zarządzane na poziomie krajowym	4
1.1	Źródła informacji	4
1.2	Kto może złożyć wniosek	4
1.3	Formy finansowania	4
1.4	Rodzaje finansowanych projektów	4
1.5	Ryzyko w projektach badawczo rozwojowych (R&D)	5
2	Wielkość dostępnych środków w ramach funduszy	6
3	Dostępne fundusze zarządzane centralnie przez Komisję Europejską	7
3.1	Horyzont Europa	7
3.2	Granty Europejskiego Obszaru Gospodarczego i granty norweskie (MF EOG i NMF; www.eeagrants.org)	7
4	Przyszłe źródła finansowania kontrolowanego przez UE	8
4.1	Fundusz na rzecz sprawiedliwej transformacji	8
4.2	Fundusz modernizacyjny	8
5	Więcej informacji	8

Regiony węglowe w Polsce - przewodnik podsumowujący dostępne źródła finansowania publicznego na projekty związane z pozyskaniem energii z źródeł innych niż węglowe

1 Finansowanie krajowe, w tym fundusze UE zarządzane na poziomie krajowym

1.1 Źródła informacji

- www.funduszeuropejskie.gov.pl dla wszystkich funduszy objętych Narodową Strategią Spójności (ogólnokrajową, ponadregionalną, regionalną i transgraniczną)
- strony internetowe poszczególnych programów, np. www.poir.gov.pl, www.funduszedlamazowska.eu
- Strony internetowe instytucji zarządzających, pośrednich i wdrażających np. www.zdrowie.gov.pl, www.parp.gov.pl, www.ckps.lasy.gov.pl

1.2 Kto może złożyć wniosek

W przypadku projektów związanych z programami dotyczącymi efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii i ograniczania emisji gazów cieplarnianych finansowanie krajowe jest otwarte dla szerokiej gamy **organów publicznych lub organizacji non-profit, małych, średnich i dużych przedsiębiorstw.**

1.3 Formy finansowania

Fundusze europejskie są zwykle dystrybuowane za pośrednictwem ofert do składania wniosków na zasadach konkurencyjności.

Środki mogą być przyznawane w formie dotacji lub instrumentów zwrotnych (np. pożyczki). Poziom dofinansowania zależy od oferty oraz może być dodatkowo zależny od rodzaju wnioskodawcy. Dostęp do finansowania reguluje Ustawa Prawo Zamówień Publicznych.

1.4 Rodzaje finansowanych projektów

Tabela 1: Przykłady finansowanych tematów na terenie kraju

Projekt społeczny	Projekt doradztwa energetycznego jest prowadzony w ramach finansowania ze środków europejskich poddziałania 1.3.3 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – projekt https://doradztwo-energetyczne.gov.pl/ Projekt ma charakter ogólnopolski i nie jest powielany przez RPO podobnie jak inne programy edukacyjne z zakresu ochrony środowiska. Bogatą ofertą finansowania w tym zakresie (projekty społeczno-edukacyjne) dysponują również WFOŚiGW ze środków krajowych.
Projekt badawczo-rozwojowy	Konkursy regionalne B+R mają raczej charakter ogólny - nie dyskryminują programów energetycznych.
Projekt produkcyjny	Konkursy regionalne wdrożeniowe mają charakter ogólny - nie dyskryminują programów energetycznych.
Rozwój infrastruktury	RPO Mazowieckie Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza Poddziałanie 4.3.2 Mobilność miejska w ramach ZIT.
Turystyka	Małopolskie RPO Poddziałanie 6.1.5 Regionalna sieć tras rowerowych – tryb pozakonkursowy.
Lokalna efektywność energetyczna	Mazowieckie RPO Działanie 4.2 Efektywność energetyczna Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
Odnawialne źródła energii	Mazowieckie RPO Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii (OZE).

1.5 Ryzyko w projektach badawczo rozwojowych (R&D)

Kwalifikujące się projekty badawczo-rozwojowe mają na celu stopniową poprawę istniejącej technologii, a nie realizację badań podstawowych. Finansowanie może być przyznane również na zbadanie komercyjnego potencjału nowych technologii.

Fundusze przyznane w ramach dofinansowania należy spożytkować na realizację projektu w województwie, w którym to dofinansowanie zostało przyznane.

2 Wielkość dostępnych środków w ramach funduszy

Tabela 2 Dostępne środki finansowe (stan wrzesień 2019 r., źródło: ankiety i wywiady z instytucjami zarządzającymi).

Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna	Alokacja		Wnioski wybrane do finansowania			Podpisane umowy			Wolne środki	
	Alokacja EUR	Alokacja PLN (A)	ilość	Całkowita wartość	Wartość finansowania z UE	ilość	Całkowita wartość	Wartość finansowania z UE (B)	Po podpisaniu umów (wkład UE) (=A-B)	Po uwzględnieniu umów, które mają zostać podpisane
				PLN	PLN		PLN	PLN		
Odnawialne źródła energii	62 913 372	274 140 845	110	323 104 502	184 665 469	102	244 894 006	152 602 335	121 538 510	33 304 038
Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach	33 000 000	144 964 898	1	168 133 059	142 913 100	1	168 133 059	142 913 100	2 051 798	3 378 398
Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej	234 672 997	1 023 207 489	288	1 124 409 947	718 577 612	267	1 043 791 962	650 270 495	372 936 994	190 382 570
Wysokosprawna kogeneracja	9 000 000	39 406 039	3	9 014 095	6 082 330	3	9 014 095	6 082 330	33 323 709	11 291 391

3 Dostępne fundusze zarządzane centralnie przez Komisję Europejską

3.1 Horyzont Europa

„Horyzont Europa” będzie następcą wciąż realizowanego programu „Horyzont 2020” (lata 2014–2020). Horyzont Europa, podobnie jak Horyzont 2020, będzie oferował granty na badania i rozwój technologii.

Wartość projektów w ramach programów Horyzont wynosi zazwyczaj od 1 do 20 mln EUR. Większość środków w zakresie czystych, bezpiecznych i zrównoważonych technologii energetycznych pochodzi z części programu znanego jako Bezpieczna, [Czysta i Efektywna Energia - Wyzwanie Społeczne \(Secure, Clean and Efficient Energy Societal Challenge\)](#), w ramach którego projekty powinny być podejmowane wspólnie, tj. przez co najmniej "trzy niezależne podmioty prawne, z których każdy musi posiadać siedzibę w innym państwie członkowskim lub kraju stowarzyszonym a przynajmniej jeden z nich ma siedzibę w państwie członkowskim”.

Komisja Europejska opublikuje "Programy prac", w których określone zostaną tematy kwalifikujące się do finansowania. Następnie, zainteresowane konsorcja muszą złożyć wniosek o finansowanie w terminie kilku miesięcy.

Pomoc techniczna w przygotowaniu wniosku jest dostępna dla osób zatrudnionych w państwach członkowskich (lub krajach stowarzyszonych) jako "Krajowe Punkty Kontaktowe", ([zaznaczone na mapie](#)).

3.2 Granty Europejskiego Obszaru Gospodarczego i granty norweskie (MF EOG i NMF; www.eeagrants.org)

Alternatywnym źródłem finansowania jest mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i Norweski Mechanizm Finansowy (tzw. Fundusze norweskie; NMF), które są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein członkom UE. Oferty skierowane są głównie do osób prawnych, ale zdarzają się również projekty kierowane do osób prywatnych.

Polska otrzymała 809,3 mln EUR na projekty realizowane w latach 2017-2024 w ramach funduszy norweskich i EOG. Fundusze te są rozdzielane w ramach ogłoszeń o możliwości składania wniosków. Skala dofinansowania różni się w zależności od obszaru wsparcia.

Wszystkie projekty muszą zostać wdrożone najpóźniej do 30 kwietnia 2024 r.

Pomoc finansowa jest dostępna w następujących obszarach priorytetowych:

1. Innowacje, badania naukowe, edukacja i konkurencyjność;
2. Włączenie społeczne, zatrudnienie młodzieży i ograniczanie ubóstwa;
3. Środowisko naturalne, energia, zmiany klimatu i gospodarka niskoemisyjna;
4. Kultura, społeczeństwo obywatelskie, dobre zarządzanie i podstawowe prawa;
5. Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne.

Przynajmniej cztery z tych pięciu obszarów objętych finansowaniem w ramach EOG i grantów norweskich są istotne w okresie przejściowym dla regionów węglowych.

W realizacji projektów realizowanych w ramach grantów EOG i NMF dozwolona jest współpraca obejmująca wielu partnerów. Partner wiodący musi pochodzić z „kraj beneficjenta”, np. z Polski. Inne polskie podmioty mogą dołączyć do konsorcjum i partnerów z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w szczególności Norwegii.

Za koordynację wdrażania Funduszy norweskich i EOG w Polsce odpowiada Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, pełniące rolę tzw. Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) dla Funduszy norweskich i EOG.

Przykłady ogłoszeń dla konkursów otwartych w 2020 r.:

- 165 mln EUR, które mają zostać przyznane w 2020 r. na program energetyczny i klimatyczny. Szczegółowe informacje znajdują się tutaj:
<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/ponad-164-mln-euro-z-funduszy-norweskich-i-eog-na-rzecz-srodowiska-i-klimatu>

4 Przyszłe źródła finansowania kontrolowanego przez UE

4.1 Fundusz na rzecz sprawiedliwej transformacji

W dniu 14 stycznia 2020 r. Komisja Europejska zaproponowała utworzenie funduszu przejściowego w wysokości 7,5 mld EUR. Nieoficjalne szacunki sugerują, że w ramach tych planów, polskie terytoria (zdefiniowane na poziomie NUTS 3 lub niższym) podzielą się 2 mld EUR. Władze regionu i rząd krajowy muszą przygotować "plany sprawiedliwej transformacji". Rząd krajowy musi wyrazić zgodę na odłożenie środków z EFRR, EFS+ lub Funduszu Spójności na współfinansowanie planu, jak również środków krajowych.

Fundusz może wspierać "inwestycje we wdrażanie technologii i infrastruktury w zakresie czystej energii w rozsądnych cenach, redukcji emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej i energii odnawialnej", tworzenie nowych przedsiębiorstw, MŚP, rekultywację gruntów, przekwalifikowanie pracowników i pomoc techniczną.

W 2020 roku zostanie przyjęte podstawowe prawodawstwo ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, a środki w ramach funduszu będą uruchomione od 2021.

4.2 Fundusz modernizacyjny

W latach 2021-2030 w Polsce w ramach programu znanego jako "Fundusz Modernizacyjny" (fundusz handlu uprawnieniami do emisji), będą dostępne dotacje o łącznej wysokości około 3 mld EUR (szacunkowo). Celem funduszu jest przejrzyste promowanie inwestycji służących modernizacji sektora energetycznego.

Co najmniej 70% środków z funduszu powinny być przeznaczone m.in. na następujące cele:

- modernizacja systemów energetycznych;
- poprawa efektywności energetycznej;
- sprawiedliwa transformacja w regionach uzależnionych od węgla.

Szczegóły – zobacz Paragraf 2 artykułu 10d: <https://tinyurl.com/rk84maj>

W ramach funduszu możliwe jest pokrycie do 100% kwalifikowanych kosztów (tj. różnicę kosztów między nową i starą instalacją).

Ramy czasowe:

- Pierwszy projekt zasad funkcjonowania Funduszu Modernizacyjnego wynegocjowany i ustalony z państwami członkowskimi pojawił się w IV kwartale 2019 r.;
- Spodziewana jest jego akceptacja w pierwszym lub drugim kwartale 2020 r., ogłoszenia o składanie wniosków powinny być dostępne jesienią 2021 r.

5 Więcej informacji

Internetowy przewodnik dotyczący innych możliwości finansowania (w języku angielskim) znajduje się na stronie internetowej: www.covenantofmayors.eu/support/funding.html